

Nr 152.

Av herr **Mårtensson m. fl.**, om höjning av anslaget till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning.

I Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, åttonde huvudtiteln föreslås under punkt 213 ett belopp av 400,000 kronor för understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning. Av detta anslag är 380,000 kronor avsedda till understöd för avlöning av lärare och 20,000 kronor till understöd för undervisningsmateriel.

Skolöverstyrelsen har i sin hemställan förordat, att för nästkommande budgetår anslaget skulle ökas med 150,000 kronor till 550,000 kronor, varav 500,000 kronor till understöd för avlöning av lärare och 50,000 kronor till understöd för undervisningsmateriel. Som motivering för denna anslagsökning har skolöverstyrelsen bl. a. anfört att de sökta understöden väsentligt överstigit de tillgängliga medlen samt att ifrågavarande anstalter vore av stor betydelse som motvikt mot ungdomsarbetslösheten.

Före år 1932 utgick anslaget för understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning med ett belopp av 675,000 kronor per år. På grund av statsfinansiella svårigheter sänktes nämnda anslag vid 1932 års riksdag med 180,000 kronor till 495,000 kronor. Statsutskottet anförde i anledning av denna anslagsminskning bl. a. "Det är allmänt bekant, att bland ungdomen för närvarande råder en mycket utbredd arbetslöshet. Med tanke härpå kan det ifrågasättas, huruvida det är riktigt att nu utsätta ifrågavarande anslag för en så kraftig beskärning som den av Kungl. Maj:t föreslagna, då det möjligen skulle kunna befaras, att åtskilliga skolor till följd av anslagsminskningen bliva nödsakade att nedlägga eller inskränka sin verksamhet. Med hänsyn till vad departementschefen anfört, vill dock utskottet icke för ändamålen ifråga förordade högre anslagsbelopp än de av Kungl. Maj:t äskade, varvid utskottet vill uttrycka den förhoppningen, att anslagssänkningen endast skall bliva av tillfällig natur".

Vid 1933 års riksdag minskades anslaget med ytterligare 95,000 kronor till 400,000 kronor. Utskottet förutsatte även då att anslagsminskningen på grund av statsfinansiella förhållanden endast skulle vara rent tillfällig.

Det är naturligt, att en så betydande anslagsminskning för nämnda ändamål under senare åren nära nog lamslagit många av dessa undervisningsanstalter. Följden har blivit, att några skolor genom slopandet av vissa kurser nödgats högst betydligt inskränka sin verksamhet, under det att andra med anlitande av reservfonder och i några fall genom en ökning av sina elevavgifter sökt kompensera det minskade statsunderstödet.

Det kan knappast vara förenligt med statens intresse, att dessa undervisningsanstalter skulle förlora sina möjligheter att alltfort utöva sin gagnande

verksamhet. De ha ju tillfört och tillföra alltjämt vårt näringsliv intresserad och kvalificerad arbetskraft, vartill kommer, att de en lång följd av år framfört och alltfört framföra värdefulla pedagogiska initiativ på yrkesundervisningens område. Det var ju dessa omständigheter, som gjorde, att de vid yrkesundervisningens ordnande ansågos vara en värdefull tillgång, som borde er hålla statligt stöd för sin verksamhet.

Många av dessa skolor sakna reservfonder eller andra kapitaltillgångar men ha icke dess mindre iklätt sig ansvar och kostnader för erforderliga lärarkrafter, lokaler och materiel i förhoppning att det dem en gång tillerkända statsunderstödet ej skulle komma att undergå avsevärd nedsättning. Det är flera av dessa skolor som nu med bekymmer se framtiden an, då de knappast med nuvarande statsunderstöd kunna fortsätta sin verksamhet.

Till detta kommer en annan omständighet på vilken bör fästas uppmärksamhet. 1934 års sakkunniga angående ungdomsarbetslösheten ha starkt understrukit det ändamålsenliga i att redan befintliga undervisningsanstalter i största möjliga utsträckning utnyttjas för de unga arbetslösas utbildning och sysselsättning. De skolor som därmed främst åsyftades voro folkhögskolor, lantmannaskolor samt kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. Det har gång efter annan framhållits, att de enskilda anstalterna för yrkesundervisning med sina dagkurser och sin yrkesutbildning alldeles särskilt visat sig lämpliga för den betydelsefulla uppgiften att bereda de unga såväl sysselsättning som en startpunkt till yrke och utkomst. Att dessa anstalter under sådana förhållanden hindras i sin utveckling, nödgas nedlägga ett flertal kurser samt höja sina undervisningsavgifter betyder en minskad tillgång på tjänliga medel att ge den arbetslösa ungdomen nödig hjälp. Detta framhölls även i samband med handläggningen av frågan om särskilda åtgärder för bekämpandet av ungdomsarbetslösheten.

Trots av att understödet till lärares avlöning samt undervisningsmateriel genom Kungl. Maj:ts direktiv 1933 sänkts, föreligga nu ansökningar om understöd för nästkommande budgetår för avlöning av lärare å ett sammanlagt belopp av kronor 585,169:55 och för undervisningsmateriel kronor 57,725:07. Det är tydligt, att de av Kungl. Maj:t föreslagna anslagen icke äro tillräckliga för att dessa undervisningsanstalter skola kunna bedriva sin verksamhet i erforderlig utsträckning. De ekonomiska skäl som förorsakade en tillfällig sänkning av anslagen för dessa ändamål kunna nu icke göras gällande i samma grad som under de två föregående åren. Det ekonomiska läget har förbättrats i betydlig utsträckning vilket bör bidra till att anslagen till här ifrågavarande ändamål successivt ökas till samma belopp som tidigare utgått.

På grund härav hemställes,

att riksdagen måtte dels öka reservationsanslaget till understöd för avlöning åt lärare vid enskilda anstalter för yrkesundervisning med 120,000 kronor till 500,000 kronor,

dels öka reservationsanslaget till understöd för undervisningsmateriel åt enskilda anstalter för yrkesundervisning med 30,000 kronor till 50,000 kronor, samt

att anslaget för understöd åt enskilda anstalter för undervisning således ökas från 400,000 kronor till 550,000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1935.

J. W. Mårtensson.

Gustaf Karlsson.

Einar Lind.

Anders Andersson,
Falkenberg.
